

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Nuolatinė dalykinių santykių stebėseną: kliento informacijos atnaujinimas

---

Gintarė Jasiukevičiūtė

Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamentas

Pinigų plovimo prevencijos skyrius

2022 m. rugsėjo 20 d.

Nuolatinė kliento dalykinių santykių stebėseną

Teisės aktų reikalavimai

FATF 10 rekomendacija:

"The CDD measures to be taken are as follows [...]: (d) Conducting ongoing due diligence on the business relationship [...]"

"Financial institutions should be required to ensure that documents, data or information collected under the CDD process is kept up-to-date and relevant by undertaking reviews of existing records, particularly for higher-risk categories of customers."

Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos 13 straipsnis:

"Deramo klientų tikrinimo priemonės sudaro [...]:

d) nuolatinė verslo santykių stebėseną [...] siekiant užtikrinti, kad turimi dokumentai, duomenys ar informacija būtų nuolat atnaujinami."

PPTFPI 9 straipsnio 17 dalis:

Siekiant užtikrinti, kad kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo metu pateikti dokumentai, duomenys ar informacija yra tinkami ir aktualūs, jie finansų įstaigų ir kitų įpareigotųjų subjektų privalo būti nuolat peržiūrimi ir atnaujinami.

PPTFPI 29 straipsnio 1 dalies 8 punktas:

Finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai privalo nustatyti atitinkamą vidaus politiką ir vidaus kontrolės procedūras, susijusias su kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo informacijos atnaujinimu.

Lietuvos banko valdybos 2015 m. vasario 12 d. nutarimo Nr. 03-17 „Dėl Finansų rinkos dalyviams skirtų nurodymų, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (arba) teroristų finansavimui, patvirtinimo“ 51.10 papunktis:

FRD, vykdydamas deramą klientų tikrinimą, privalo periodiškai atnaujinti kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo metu pateiktus dokumentus, duomenis arba informaciją (atsižvelgdamas į kliento rizikos lygį arba į kitas reikšmingas aplinkybes).

EBA rizikos veiksmų gairės

Europos bankininkystės institucijos Gairės pagal Direktyvos (ES) 2015/849 17 straipsnį ir 18 straipsnio 4 dalį dėl deramo klientų tikrinimo ir veiksmų, į kuriuos kredito ir finansų įstaigos turėtų atsižvelgti vertindamos su atskirais dalykiniais santykiais ir vienkartiniais sandoriais ir (ar) operacijomis susijusią pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką (PP / TF rizikos veiksmų gairės), kuriomis panaikinamos ir pakeičiamos Gairės JC/2017/37

4 gairė. Deramo klientų tikrinimo priemonės, kurias turi taikyti visos įmonės

Deramo klientų tikrinimo informacijos atnaujinimas

4.76. Įmonės privalo atnaujinti deramo klientų tikrinimo informaciją¹⁰.

4.77. Diegdamos politiką ir procedūras deramo klientų tikrinimo informacijai atnaujinti, įmonės ypač turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad reikia būti budrioms ir rinkti informaciją apie klientą, padedančią suprasti, ar su dalykiniais santykiais susijusi rizika pasikeitė. Pavyzdžiui, įmonės turėtų rinkti informaciją apie akivaizdžius kliento lėšų šaltinio, kliento nuosavybės struktūros ar elgesio pokyčius, kurie nuolat neatitinka tikėtino kliento elgesio ar sandorio profilio.

4.78. Pasikeitus kliento padėčiai, greičiausiai bus reikalaujama tam klientui taikyti deramo klientų tikrinimo priemones. Tokiais atvejais įmonėms gali nebereikėti iš naujo taikyti visų deramo klientų tikrinimo priemonių, tačiau jos turėtų nuspręsti, kurias deramo klientų tikrinimo priemones taikyti ir tų priemonių mastą. Pavyzdžiui, mažesnės rizikos atvejais įmonės gali pasinaudoti informacija, gauta dalykinių santykių metu, kad atnaujintų jau turimą su klientu susijusią deramo klientų tikrinimo informaciją.

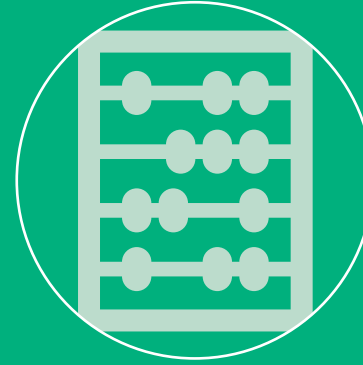
Kodėl svarbu atnaujinti kliento ir naudos gavėjo informaciją?

Užtikrina, jog FRD turima informacija apie klientą yra tiksli ir aktuali

Padedą įvertinti, ar kliento veikla atitinka numatytą dalykinių santykių tikslą ir pobūdį

Svarbus elementas, siekiant nustatyti, kaip (ne)pakito su klientu susijusios PPTF rizikos

Padedą priimti sprendimus dėl poreikio taikyti papildomas PPTF prevencijos priemones

Kliento informacijos atnaujinimas – viena esminių PPTF rizikos valdymo sistemos dalių

Vidaus kontrolės priemonės, susijusios su kliento ir naudos gavėjo informacijos atnaujinimu

Efektyvus informacijos atnaujinimo procesas:

Rašytinės kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo informacijos atnaujinimo procedūros, kuriose nustatyta:

- Informacijos atnaujinimo atvejai;
- Informacijos atnaujinimo periodiškumas;
- Atnaujinamos informacijos pobūdis ir apimtis;
- Informacijos atnaujinimo būdai;
- Darbuotojų veiksmai ir atsakomybės;
- Atnaujintos informacijos vertinimas ir tolimesni veiksmai;
- Priemonės, kurios leistų valdyti riziką, kylančią dėl laiku neatnaujintos informacijos.

Kliento ir naudos gavėjo informacijos atnaujinimo procesas

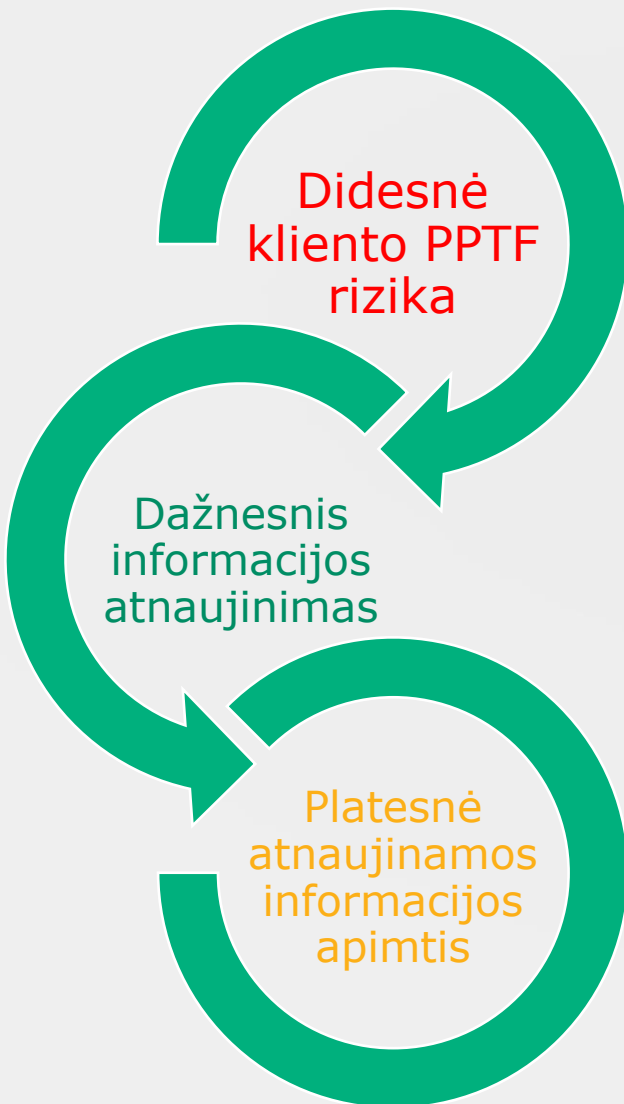
Informacijos atnaujinimo atvejai	Informacijos atnaujinimo periodiškumas	Informacijos atnaujinimo būdai	Atnaujinamos informacijos apimtis	Atnaujinamos informacijos pobūdis (pavyzdžiai)
<ul style="list-style-type: none"> Informacija atnaujinama periodiškai FRD nustatytais terminais; Informacija atnaujinama dėl tam tikrų įvykių: <ul style="list-style-type: none"> pasikeitusi kliento informacija ar jos neatitikimai; įtartina kliento veika ar operacijos; vieša neigiamo pobūdžio informacija; teisėsaugos ar priežiūros institucijų užklausa; kt. 	<ul style="list-style-type: none"> Bendri kliento ir naudos gavėjo informacijos terminai nustatomi ir reglamentuojami rašytinėmis procedūromis, atsižvelgiant į FRD veiklos modelį ir visos veiklos PPTF rizikos vertinimo rezultatus; Kliento ir naudos gavėjo informacija atnaujinama atsižvelgiant į individualaus kliento PPTF rizikos grupę: esant didesnei PPTF rizikai kliento ir naudos gavėjo informacija atnaujinama dažniau. 	<ul style="list-style-type: none"> Informacija atnaujinama remiantis registrų duomenimis – nesikreipiant į klientą (PPTFPĮ 10 str. 4 d.); Informacija atnaujinama kreipiantis į klientą su prašymu atnaujinti duomenis ir informaciją. 	<ul style="list-style-type: none"> Kliento ir naudos gavėjo informacija atnaujinama atsižvelgiant į naujai atsiradusias faktines aplinkybes. Kliento ir naudos gavėjo informacija atnaujinama visa apimtimi. 	<ul style="list-style-type: none"> Kliento tapatybės nustatymo informacija; Informacija apie kliento atstovą; Naudos gavėjo informacija; Informacija apie kliento nuosavybės ir (ar) kontrolės struktūrą; Vertinti informaciją apie kliento veiklą; Faktinio dalykinių santykių tikslo ir pobūdžio vertinimas; Informacija apie kliento turto ir lėšų kilmę; Neigiamos informacijos paieška viešoje erdvėje; Atnaujintos informacijos patikra; Kt.

Žema

Kliento PPTF rizika

Aukšta

Informacijos atnaujinimas atliekant sustiprintą dalykinių santykių stebėseną (OEDD)

Papildomi veiksmai atliekami OEDD metu:

- ar aiški kliento juridinio asmens nuosavybės ir kontrolės struktūra ir veiklos pobūdis;
- ar kliento veiklai reikalingi priežiūros institucijų leidimai arba kitoks autorizavimas ir ar tokie leidimai galioja;
- ar bendrai kliento lėšų ir turto šaltinio kilmė yra aiški;
- ar viešuosiuose šaltiniuose yra neigiamos informacijos apie klientą, kliento atstovus, naudos gavėjus, partnerius.

Papildomai:

- peržiūrima ir įvertinama, ar iš kliento anksčiau buvo surinkta visa reikalinga informacija ir dokumentai pagal FRD vidaus tvarką, (pvz., naudos gavėjų patikros patikimuose ir nepriklausomuose šaltiniuose įrodymai);
- ar buvo įvykdytos visos sąlygos, kurios buvo nustatytos užmezgant dalykinius santykius su klientu (pvz., praėjus atitinkamam laikotarpiui po dalykinių santykių užmezgimo gauti iš kliento atliktą PPTFP auditą ir pan.);
- ar klientui tinkamai priskirta PPTF rizikos grupė;
- jei klientui taikomi tam tikri specifiniai ribojimai, ar tie ribojimai veikia ir klientas jų laikosi, ypač, jei nėra galimybės ribojimų taikyti vien techninėmis priemonėmis;
- išvados dokumentuojamos FRD nustatyta tvarka.

PPTFPĮ 14 straipsnio 5 dalies 3 punktas:
klientams, kuriems nustatoma didesnė PPTF rizika, stebėseną privaloma vykdyti susitirpintą dalykinių santykių stebėseną

Geroji praktika:
**OEDD proceso metu
detaliau bei išsamiau
analizuojama kliento
faktinė veikla už
ilgesnį laikotarpį**

Geroji ir blogoji praktika: pavyzdžiai (1)

FRD yra nustatęs vidaus kontrolės procedūras, susijusias su kliento ir naudos gavėjo informacijos atnaujinimu, tačiau praktikoje neužtikrina, kad kliento ir naudos gavėjo informacija būtų atnaujinama nustatytais terminais, todėl yra susiformavęs neatnaujintų klientų bylų *backlog*. Klientai, kurių informacija neatnaujinta laiku ir toliau naudojami FRD paslaugomis.

FRD yra nustatęs vidaus kontrolės procedūras, susijusias su kliento ir naudos gavėjo informacijos atnaujinimu bei įdiegęs procesus, skirtus sekti klientų informacijos atnaujinimo terminus. FRD taiko papildomas PPTF rizikos mažinimo priemones tais atvejais, kai dėl objektyvių priežasčių laiku nepavyksta atnaujinti kliento ir naudos gavėjo informacijos.

Geroji ir blogoji praktika: pavyzdžiai (2)

 FRD aptarnauja klientus, kurių PPTF riziką FRD įvertino kaip itin didelę. Tačiau FRD vidaus kontrolės procedūrose, susijusiose su kliento ir naudos gavėjo informacijos atnaujinimu, nustatytos atnaujinamos informacijos pobūdis ir apimtis nesiskiria priklausomai nuo kliento PPTF rizikos. Atnaujinant didelės PPTF rizikos klientų informaciją papildomi veiksmai neatliekami.

 FRD aptarnauja didelės PPTF rizikos klientus. FRD vidaus kontrolės procedūrose, susijusiose su kliento ir naudos gavėjo informacijos atnaujinimu, tokiems klientams nustatyti dažnesni informacijos atnaujinimo terminai, platesnė atnaujinamos informacijos apimtis. FRD ne tik atnaujina didelės PPTF rizikos klientų informaciją, tačiau papildomai ją patikrina, atlieka paieškas viešuose šaltiniuose, retrospektyviai peržiūri ir įvertina kliento atliktas operacijas, siekiant įsitikinti, kad jos atitinka kliento veiklą, FRD žinomą dalykinių santykių tikslą ir pobūdį.

Geroji ir blogoji praktika: pavyzdžiai (3)

FRD vidaus kontrolės procedūrose, susijusiose su kliento ir naudos gavėjo informacijos atnaujinimu, nustatyti darbuotojų veiksmai atliekant informacijos atnaujinimą, reglamentuota atnaujinamos informacijos apimtis ir pobūdis. Nepaisant to, praktikoje atnaujinant kliento informaciją darbuotojų veiksmai nėra fiksuojami, todėl neužtikrinamas jų atsekamumas, kliento informacijos atnaujinimo išvados nėra dokumentuojamos, todėl FRD negali pateikti atnaujintos kliento informacijos priežiūros institucijai.

FRD yra nustatęs ir įdiegęs procesus, skirtus užfiksuoti kliento ir naudos gavėjo informacijos atnaujinimo žingsnius, dokumentuoja analizės, atliktos atnaujinant kliento informaciją, išvadas, įskaitant ir veiksmus, kurių nuspręsta imtis atnaujinus kliento informaciją (pvz. įvertinti naujai atsiradusius PPTF rizikos veiksnius, laikinai taikyti papildomas PPTF prevencijos priemones, nutraukti dalykinius santykius ir pan.)

AČIŲ UŽ DĖMESĮ!